

18.11.2022

Lainsäädäntöneuvos Pasi Kallio
Ympäristöneuvos Hanna-Leena Keskinen
Lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola

HE 76/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Valiokunnalle on 17.11.2022 toimitettu sähköpostitse vastine vapaaehtoisen ekologisen kompensaation osalta sekä kooste lakiehdotusten vaikutuksista metsätalouteen.

Lisäksi ympäristövaliokunnan kokouksessa pyydettiin tarkennusta seuraaviin kysymyksiin:

Serpentiinikallioiden määritelmä

a. Määritelmässä mainitun ultraemäksisen määrittäminen

Hallituksen esityksen 1 luvun 3 §:ssä määritellään laissa käytettävät käsitteet. Pykälän mukaan "Tässä laissa tarkoitetaan [...] 2) *luontotyypeillä* rajattavissa olevia maa- tai vesialueita, joilla vallitsevat samankaltaiset ympäristöolot sekä luonteenomainen kasvi- ja eläinlajisto.

67 § kohdistuu näin lain määritelmän mukaisesti serpentiinikalliot, -kivikot ja -soraikot -nimisiin luontotyypeihin. Serpentiinikasvilajistoa, joka on kyseessä olevien luontotyyppien edellytys, on todettu esiintyvän serpentiinittin lisäksi muilla ultraemäksisillä kivilajeilla (Ympäristöministeriön lisäselvitys ympäristövaliokunnalle annettuihin lausuntoihin 16.11.2022). Kivilajin määrittäminen vaatii geologista asiantuntemusta. Kun huomioidaan yleisesti käytetty luontotyyppin määritelmä, joka myös yllä kuvatun mukaisesti on HE:n 3 §:ssä luontotyyppille annettu (*luonteenomainen kasvi- ja eläinlajisto*), ei geologinen tutkimus luontotyyppin määrittämiseksi ole tarpeellista.

b. Määritelmän mahdollinen tarkentaminen kasvilajeja painottaen

Tältä osin on mahdollista pohtia määritelmän tarkentamista siten, että kasvillisuus painottuisi luontotyyppin määrittävänä tekijänä selkeämmin.

Nykyinen:

- 1) serpentiinikalliot, -kivikot ja soraikot, jotka ovat serpentiinittistä tai muusta ultraemäksisestä tai emäksisestä kivilajista muodostuvia kallio-, kivikko- tai soraikkoesiintymiä, *joilla esiintyy serpentiinikasvilajistoa*;

Uusi ehdotus:

- 1) serpentiinikalliot, -kivikot ja -soraikot, *joiden kasvillisuus ilmentää serpentiinilajistoa, ja jotka ovat serpentiinittin tai muun ultraemäksisen kivilajin muodostaman kallio-, kivikko- tai soraikkoesiintymän maanpäällinen osa*

Merenkurkun suojelualueet ja tuulivoima

Tämän osalta pyydettiin tarkennusta tuulivoiman rakentamisen edellytyksistä luonnonsuojelualueilla.

Luonnonsuojelualueita koskevat ehdotuksen 6 luvun säännökset. Kuten nykyisessäkin laissa, lähtökohtaisesti kansallispuistossa ja luonnonpuistossa luontoa muuttava toiminta on kielletty ja siten alueiden rauhoitussäännökset estävät esimerkiksi rakennuksien, rakennelmien ja teiden rakentamisen puistoon (LSL 49 §). Luonnonsuojelualueita ei siten lähtökohtaisesti pidetä soveltuvina alueina tuulivoimarakentamiseen eivätkä alueiden suojelumääräykset salli rakentamista luonnonsuojelualueille.

Rauhoitussäännöksistä voidaan poiketa joko suoraan lain nojalla (50 §) tai Metsähallituksen luvalla (51 §). Ehdotetun luonnonsuojelulain 50 §:n säännökset eivät sisällä mahdollisuutta tuulivoiman rakentamiseen. Ehdotetun lain 51 §:ssä ei myöskään ole annettu Metsähallitukselle toimivaltaa tuulivoiman rakentamista koskevan luvan myöntämiseen. Pääsääntöisesti kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitussäännökset koskevat myös valtion muuta luonnonsuojelualueita (ehdotuksen 52 §). Luonnonsuojelualue voidaan ehdotuksen 47 §:n mukaan perustaa ELY-keskuksen päätöksellä myös yksityiselle kuuluvalla alueella joko maanomistajan hakemuksesta tai suostumuksella tai mikäli alue sisältyy valtioneuvoston hyväksymään luonnonsuojeluohjelmaan tai Natura 2000-verkostoon luonnonsuojelulain mukaisena kohteena.

Mikäli suojelualueen perustamisen yhteydessä ilmenee sellaisia yhteiskunnan kannalta merkittäviä tarpeita, jotka eivät ole suojelualueen rauhoitussäännösten kanssa yhteensopivia, tällaiset alueet on käytännössä rajattu perustettavan suojelualueen ulkopuolelle. Lailla perustettavilla suojelualueilla, kuten kansallispuistoissa, on lain säännöksiin mahdollistettu myös elinkeinotoiminta esimerkiksi Pallas-Ylläksen kansallispuistossa ja Kolin kansallispuistossa.

Koska kansallispuistot ja luonnonpuistot on usein perustettu lailla tai asetuksella, tuulivoiman rakentaminen luonnonsuojelualueelle edellyttää joko lain tai asetuksen muuttamista taikka suojelualueen lakkauttamista. Ehdotuksen 62 §:ssä säädettäisiin valtion muun luonnonsuojelualueen tai valtioneuvoston asetuksella perustetun luonnonpuiston lakkauttamisen tai rauhoitussäännösten lieventämisen edellytyksistä. Momentin mukaan valtion muun luonnonsuojelualueen lakkauttaminen tai rauhoitussäännösten lieventäminen olisi mahdollista, jos alueen rauhoitus estäisi yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen. Ehtona olisi lisäksi, ettei tälle hankkeelle tai suunnitelmalle olisi teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa olevaa vaihtoehtoa. Vastaavat kriteerit koskevat myös yksityisiä luonnonsuojelualueita.

Tuulivoiman osalta on siten tapauskohtaisesti arvioitava niiden tarve yleisen edun kannalta, mahdolliset vaihtoehdot sekä ylipäättään sijoittuminen ja vaikutukset ympäristöön.

Metsästystrofeet

Näiden osalta pyydettiin selventämään kiellon ulottuvuutta EU sisäiseen toimintaan, kuten esim. Viron ja Ruotsin karhuihin metsästysmuistoina.

Asiaa on pyritty avaamaan jo aiemmissa vastineissa. Kyse on sekä luonnonsuojellisuudesta että eettisestä arvioinnista ja ehdotettu rajoitus on katsottu kokonaisarvion perusteella tarpeelliseksi kansainvälisesti uhanalaisten lajien turvaamiseksi. Sääntelyn lähtökohtana on kuitenkin rajoittaa tuontia EU:n ulkopuolelta. Näin ollen rajoitus ei koskisi EU:n sisäistä toimintaa.